

۱۴۲۸۶۲۸

۱۴۰۳، ۱۳، ۱۴

علم النفس

از دیدگاه دانشمندان اسلامی

(روان‌شناسی اسلامی)

تالیف:

دکتر محمد باقر کجیاف

نشر روان

کجیاف، محمدباقر، ۱۳۳۸ -
علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی (روان شناسی اسلامی) / تألیف: محمدباقر کجیاف. تهران:
نشر روان، ۱۴۰۱.

ده، ۱۴۲ صفحه؛ جدول، نمودار

شابک: 978 - 964 - 8345 - 49 - 0

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیها

موضوع: روان شناسی اسلامی

رده بندی کنگره: ۱۳۸۸ ع ۳ ک / ۶۵ / ۲۳۲ BP

رده بندی دیویی: ۳۹۷/۴۸۵

شماره کتابشناسی ملی: ۱۶۷۲۵۶۸

باید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

مخاطب عزیز، خواننده گرامی، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله مترجم و ناشر است. تکثیر آن به هر شکل و میزانی، بدون اجازه ناشر و مؤلف، و خرید و فروش آن کاری نادرست، غیرقانونی، و غیرشرعی است. پیامد این کار نادرست موجب بی اعتمادی در فضای نشر و فروش کتاب می شود و می تواند زمینه ساز محیطی ناسالم جهت ارزش کردن زحمات دست اندرکاران فعالیت های فرهنگی و اقتصادی در جامعه شود. در نهایت به زیان خود شما و فرزندان تان خواهد شد.

سایت
www.Ravabook.com

پست الکترونیکی
ravan_shams@yahoo.com

■ علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی (روان شناسی اسلامی)

■ تألیف: محمدباقر کجیاف

■ ناشر: نشر روان

■ نوبت چاپ: پانزدهم، بهار ۱۴۰۴

■ شمارگان: ۲۰۰ جلد

■ تعداد صفحات: ۱۵۲ صفحه

■ لیتوگرافی، چاپ و صحافی: طیف نگار

ISBN : 978 - 964 - 8345 - 49 - 0

■ شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۸۳۴۵ - ۴۹ - ۰

مرکز پخش: تهران - خیابان زرتشت غربی، بین خیابان علیزاده و شیخلر، پلاک ۶۳

تلفن: ۸۸۹۷۳۳۵۸ - ۹۱ ۸۸۹۶۱۰۷۰ ۸۸۹۶۱۰۵۰ ۸۸۹۶۲۷۰۷ تلفکس:

فهرست مطالب

پیش‌گفتار.....نه

فصل اول

۱	انسان از دیدگاه قرآن.....
۱	۱- روح چیست؟.....
۴	۲- نفس چیست؟.....
۵	نفس در قرآن کریم.....
۸	۳- فطرت چیست؟.....
۱۱	۴- عقل و مفهوم آن.....
۱۳	مفهوم عقل در فلسفه، تلامذ و اخلاق.....
۱۶	نتیجه‌گیری در مورد مفاهیم سه‌گانه عقل.....
۱۷	۵- قلب (صدر، فؤاد).....
۱۹	۶- اراده و اختیار.....
۲۰	۱-۶- مشیت الهی.....
۲۰	۲-۶- علم خدا.....
۲۰	۳-۶- ملائکه و شیاطین.....
۲۱	۴-۶- نظام حکومتی.....
۲۲	۵-۶- فرهنگ اجتماعی.....
۲۲	۶-۶- اشخاص برجسته اجتماعی.....
۲۲	۷-۶- نظام خانواده.....
۲۳	۸-۶- توارث.....
۲۳	۷- انسان موجودی فردی و اجتماعی.....
۲۵	۸- محدودیت‌های زندگی انسان.....
۲۷	جمع‌بندی نکات مهم از مفاهیم هشت‌گانه انسان‌شناسی از دیدگاه قرآن.....

فصل دوم

۲۹	انسان از دیدگاه فلاسفه اسلامی.....
۲۹	۱- انسان از دیدگاه فارابی.....
۳۰	صفات انسان از دیدگاه فارابی.....

کامل ترین انسان ها از دیدگاه فارابی.....	۳۱
مراحل کمال از دیدگاه فارابی.....	۳۲
نقد و بررسی دیدگاه فارابی.....	۳۲
۲- انسان از دیدگاه محی الدین عربی.....	۳۳
روش کمالیابی از دیدگاه ابن عربی.....	۳۴
۳- انسان از دیدگاه شمس تبریزی.....	۳۵
نقد و بررسی انسان شناسی در دیدگاه صوفیه.....	۳۶
۴- انسان شناسی در مکتب مولوی.....	۳۶
۵- انسان شناسی از دیدگاه ملاصدرا.....	۳۸
ویژگی های انسان.....	۳۹
نفس انسان از دیدگاه ملاصدرا.....	۴۰
نتیجه گیری.....	۴۲

فصل سوم

مفهوم عقل از دیدگاه قرآن و احادیث.....	۴۵
رابطه ذکر و عقل نظری و عملی.....	۴۶
کاربرد مفهوم عقل در قرآن کریم.....	۴۷
آثار و نشانه های عقل در انسان.....	۵۲
عقل و ضد آن.....	۵۳
عقل، جمال انسان.....	۵۵
تفاوت عقلی بین زن و مرد.....	۵۶
عقل نظری و عملی.....	۵۷
هماهنگی عقل و دل.....	۵۸
ایمان، عقد قلب و عقل.....	۵۸
افعال عقل.....	۵۹
مفاهیم صدر، فؤاد و لب در رابطه با قلب.....	۶۱
مراتب عقل.....	۶۲
عوامل بازدارنده از رشد عقل و معرفت.....	۶۲
الف- صفاتی که مانع شناخت است.....	۶۳
ب) اعمال و کارهایی که آینه دل را تاریک می سازند.....	۶۵
ج) حجابهای بیرونی.....	۶۶

۶۸	هوش انسانی تا عقل و حیانی
۶۸	تعریف و ویژگیهای هوش
۶۸	عقل

فصل چهارم

۷۳	نفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی
۷۳	الف- کندی
۷۴	قوای نفس از دیدگاه کندی
۷۴	ب- فارابی
۷۵	آیا نفس پیش از بدن موجود بوده است؟
۷۵	انواع نفوس انسان، از احاطه بقا و فنای آنها از دیدگاه فارابی
۷۵	قوای نفس
۷۷	ج- ابن سینا
۷۸	تعریف نفس از دیدگاه ابن سینا
۷۸	اثبات وجود نفس
۸۰	مراتب نفس و قوای آن از دیدگاه ابن سینا
۸۷	عقل قدسی
۸۷	د- غزالی و نظریه او درباره نفس و قوای آن
۸۷	مراتب نفس از دیدگاه غزالی
۸۹	قوای نفس از دیدگاه غزالی
۹۱	مراتب عقل از دیدگاه غزالی
۹۲	کارکردهای عقل در دیدگاه غزالی
۹۲	شناخت در دیدگاه غزالی
۹۳	مباحث مربوط به نفس از دیدگاه ملاصدرا
۹۴	سابقه حدوث نفس
۹۶	نفس انسان دربرگیرنده مراتب وجود
۹۶	تجرد قوه خیال
۹۸	نسبت و رابطه تن و نفس: تن، محل ظهور حالات نفس
۹۹	حضور «کامل» نفس
۱۰۰	فرق حضور با ظهور
۱۰۰	نتیجه گیری

فصل پنجم

۱۰۳	مفاهیم روان‌شناسی از دیدگاه اسلام
۱۰۳	شخصیت یا شاکله
۱۰۶	مفهوم خود در رشد و شخصیت انسان
۱۰۶	خود و من
۱۰۷	خود و خودشناسی
۱۰۹	خودشناسی
۱۱۵	غریزه
۱۱۶	غریزه از دیدگاه اسلام
۱۱۸	هیجانات و انفعالات
۱۲۰	بیماری و سلامت
۱۲۲	علل بوجود آورنده ناسجاری
۱۲۲	انواع سازمان مختل
۱۲۴	سالم سازی و درمان
۱۲۴	بهداشت روانی
۱۲۵	راه‌های تأمین بهداشت روانی از دیدگاه اسلام
۱۲۵	۱- تحکیم مبانی خانواده و بالا بردن فرهنگ آن
۱۲۵	۲- بهسازی محیط
۱۲۶	۳- بهبود شیوه‌های تعلیم و تربیت
۱۲۷	رشد
۱۲۷	۱- مرحله جنینی
۱۲۹	۲- مرحله بعد از تولد
۱۳۳	۳- رشد و بلوغ جنسی و شناختی
۱۳۴	رشد شناخت و عقل در انسان
۱۳۵	نتیجه نهایی
۱۳۷	منابع

به نام خدا

پیش گفتار

علم النفس یکی از مفاهیم بنیادین در روان‌شناسی به شمار می‌آید تا آنجا که برخی از اندیشمندان این دو را مترادف دانسته‌اند و اظهار داشته‌اند که روان‌شناسی همان علم النفس و علم النفس به معنی روان‌شناسی است. جالب توجه است که اولین کتاب روان‌شناسی در ایران توسط دکتر علی اکبر سیاسی به نام علم النفس تدوین یافت که مفاهیم روان‌شناسی را مورد بحث قرار داده است. شناخت نفس از یک سو به مبانی فلسفی نیازمند بوده و از سوی دیگر نیازمند اصول علمی و مبانی دینی و اسلامی است.

هدف اساسی تدوین این اثر آشنایی با مفاهیم انسان‌شناسی و علم النفس از دیدگاه روان‌شناختی و اسلام (با تأکید بر دیدگاه دانشمندان اسلامی) است.

این کتاب مشتمل بر هشت فصل می‌باشد که بر اساس سرفصل تصویب شده از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی تنظیم دیده و به منظور تدریس درس علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی در دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد، روان‌شناسی بالینی و دکترای روان‌شناسی، همچنین تدریس درس روان‌شناسی از دیدگاه اسلامی دوره کارشناسی مشاوره تدوین شده است.

مباحث اساسی این اثر عبارتند از:

- انسان از دیدگاه قرآن
- انسان از دیدگاه فلاسفه اسلامی
- علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی (کندی، فارابی، ابن سینا، غزالی، ...)
- مفهوم عقل از دیدگاه قرآن
- مفهوم نفس از دیدگاه قرآن
- مفاهیم روان‌شناختی در نظریات فلاسفه اسلامی (هوش، شخصیت، رشد، بهداشت روانی، ...)

امید است خوانندگان ارجمند به‌خصوص دانشجویان عزیز با مطالعه این اثر به اهمیت مبانی اسلامی در روان‌شناسی پی‌برده و با دیده نقد و بررسی در پیشنهادات و انتقادات سازنده خود، مؤلف را آگاه ساخته تا در چاپ‌های بعدی مورد استفاده و بهره‌برداری قرار گیرد. پیشاپیش عذر نویسنده را برای نقایص و کاستی‌های علمی - ادبی و ویراستاری و تایپی بپذیرا باشید و با سعه صدر و وسعت نظر خود ضعف‌های این اثر را جبران فرمائید. از خداوند متعال بخاطر لغزش‌ها و کاستی‌هایمان رحمت و مغفرت را خواهیم.

در پایان بر خود واجب می‌دانم از زحمات ارزشمند آقای سید روح الله رضوانی دانشجوی فکور و اندیشمند کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی خویش، برای ویراستاری کتاب تشکر و سپاس فراوان خود را اظهار نمایم. امیدوارم خداوند متعال از خزانه غیب خود پاداش بی‌دریغ خود را نصیب ایشان فرماید.

دکتر محمدباقر کجباف

www.ketab.ir